

EN TIDNING FRÅN
SVENSKA KYRKAN SOLLENTUNA † NUMMER 6 DECEMBER 2014

KYRK[†] PORTEN

Sanna gör upp med det förflutna

Att växa upp med en missbrukande förälder
har satt spår för livet för Sanna Lundell

SID 4

Fira jul med Svenska
kyrkan Sollentuna **SID 19**

Kryddofter från
Bibelns blad **SID 8**

Nattvardskärl återfunna
efter 30 år **SID 12**

KYRKPORTEN 6 DECEMBER 2014

Redaktör: **Helene Holmström**
helene.kyrkporten@
svenskakyrkan.se

Ansvarig utgivare: **Lasse Svensson**
lasse.svensson@
svenskakyrkan.se

Medverkar i detta nummer:
Kjell Dellert, Maja Holmberg,
Ulrika Nilsson Lokrantz,
Marie Stark, Birgitta Stolt

Nummer 6, december 2014

Årgång: 55
Upplaga: 27 500
AD och grafisk form: Helene Holmström
Vinjett: Erik Uppenberg
JG Communications
Omslagsbild: Jessica Gow/TT
Distribution: Postens grupp försändelser

Utgiven av

Svenska kyrkan Sollentuna
Box 13, 191 21 Sollentuna
Tfn 08-505 51 3 00
Besöksadress: Sköldvägen 10
www.svenskakyrkan.se/sollentuna

Kontakta Kyrkporten

kyrkporten@svenskakyrkan.se

Skriv till Kyrkporten!

Vad tycker du om Kyrkporten?
Tyck till, skriv och berätta. Ge
oss ris eller ros. Tipsa om
ämnen du vill att vi tar upp.

Svenska kyrkan Sollentuna,
Kyrkporten, Box 13, 191 21 Sollentuna
E-post: kyrkporten@
svenskakyrkan.se

KYRKPORTEN TRYCKS PÅ MILJÖVÄNLIGT
PAPPER AV EDITA VÄSTRA AROS SOM ÄR
ETT KLIMATNEUTRALT FÖRETAG

Svenska kyrkan
SOLLENTUNA

INNEHÅLL

Hemligheter bottnar ofta i skam

Läs mer på sidan 4

3.	En präst och en mammut	14.	Gud valde att komma till oss som ett litet barn
8.	Kryddor från Bibelns blad	16.	Bibelns Marta
10.	En mentormammas vardag	19.	På gång
12.	Nattvardskärl återfunna efter 30 år	24.	Kyrkoherden har ordet

VÅGA FRÅGA PRÄSTEN

Gud uppfattas traditionellt som ett manligt väsen, men jag har sett präster som använder ordet "hon" eller "hen" när de hänvisar till Gud. Hur ska man tänka kring detta: har Gud ett bestämt kön?

Det här är något av en favoritfråga för mig, kul att den ställdes. Det absolut vanligaste genom historien har ju som sagt varit att kalla Gud för "han". I Bibeln framställs Gud gärna som Fadern, Herren och Konungen. Man får hålla i minnet att Bibelns texter är väldigt gamla, de texter som finns däri är människors bild av sina Gudsmöten, sina Gudsupplevelser.

Men det är inte människor som är samtida med oss utan människor som, vissa av dem, levde under bronsåldern. Och hur skulle man förmedla bilden av en mäktig Gud? Jo, kanske just som en framgångsrik, segerrik kung som hade förmågan att krossa sina, och det egna folkets, fiender på de gruvligaste sätt. En mäktig härskare på bronsåldern skulle nog gärna framställas som en macho-man med muskler och styrka. Och, alltså, så även Gud själv.

Men det är inte hela sanningen. I Gamla testamentet, 1 Mosebok, kapitel 18, möter vi Gud som tre män som sitter tillsammans med patriarken Abraham och äter kalvstek och dricker sötmjolk. En helt annan bild än den skräckinjagande krigarguden alltså. I Första Kungabokens 19:e kapitel finns Gud i ett stilla sus – även den bilden är ju fjärran från den mäktige segerherren på slagfältet.

Jesus själv säger i Matteusveangeliet "Jerusalem, Jerusalem ... hur ofta har jag inte velat samla dina barn så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna". Här ger alltså Jesus oss bilden av Gud som hönsmamman som skyddar sina små – oss – med sina vingar.

Bilden av Gud i Bibeln är alltså inte entydigt manlig, även om mansgestalten dominerar. I

vårt samhälle idag, även om vi har långt kvar till jämlikhet, kan vi förstås tycka att de gamla krigiska och manliga symbolerna för Gud är lite omoderna, lite föråldrade. Därför försöker många i kyrkan idag att förändra språket, modernisera, göra språket könsinklusive. Det innebär att man istället för "han" använder andra ord. Istället för att säga "Gud vill att vi gör hans vilja" kan man säga "Gud vill att vi gör Guds vilja".

Man kan, i böner och predikningar, medvetet välja bort ord som "Herre" och "Fader". Man kan i välsignelsen säga "Ta emot Guds välsignelse" istället för "Ta emot Herrens välsignelse". De flesta idag menar nog ändå att Gud inte har något kön, utan står över alla sådana mänskliga villkor. För min egen del betyder det samtidigt att Gud inte heller är kvinna, jag säger alltså vare sig "han" eller "hon" om Gud. Och ordet "hen" använder jag inte alls, allra minst i samband med Gud...

Kjell Dellert
präst

I Kyrkportens frågespalt diskuteras olika frågor som är relaterade till tro, kyrka och andlighet. Du är välkommen att ställa dina frågor! Mejla eller posta dem till oss på kyrkporten@svenskakyrkan.se eller Kyrkporten, Box 13, 191 21 Sollentuna. Frågorna besvaras endast i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Vill du förbli anonym.

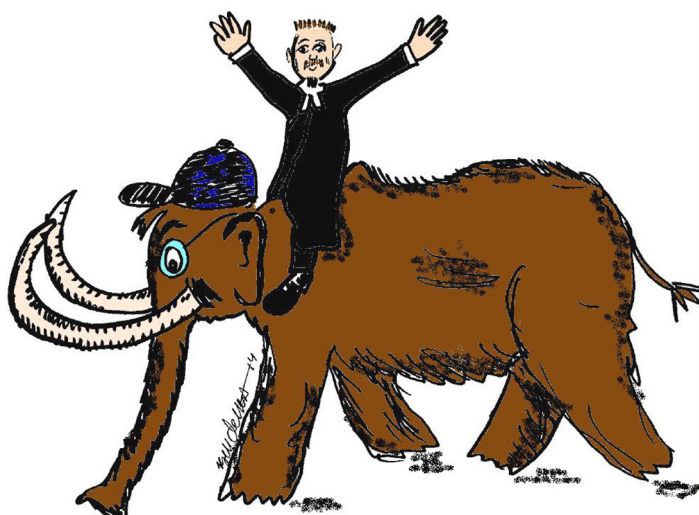

ILLUSTRATION: KJELL DELLERT

En präst och en mammut – ny poddradio

En präst & en mammut är en ny poddradio som sänder humorprogram om kyrkan. Här tänker man högt – även i frågor som helst sopas under mattan.

– Amen kan tolkas som tack och hej, men betyder "sannerligen" eller "må det ske", säger prästen **Kjell Dellert**, till ungdomspedagogen **Andreas "Mammuten" Salé** som sitter framför mikrofonen i en provisorisk uppsatt radiostudio i Sollentuna.

Sedan i höstas driver de en gemensam poddradio där de gör program om kyrkan som spetsas med underfundig humor.

I sändningarna avhandlas allt mellan himmel och jord: dagens tema är kyrkiska, ord som kan låta som rappakalja för de som inte hört dem tidigare.

– Vi har jobbat ihop i flera år och märkte att vi hade samma humor och intressen. Många blir förvånade när de hör att kyrkan sänder radio över nätet. Man tror ju knappt av vi dragit in elen, säger Kjell.

Andreas är sedan länge en stor konsument av poddradio, medan Kjell har producerat tv-program, spelat teater och skrivit. Därför blev steget att axla rollen som programledare inte särskilt långt, trots att

ingen av dem har tidigare erfarenhet av att göra radio.

– Innan vi började spela in En präst & en mammut gjorde vi en lista över tänkbara ämnen, och sedan satte vi oss i ett rum med mikrofonen mellan oss och började samtala. Det gick oväntat lätt. Vi tyckte att vi hittade känslan ganska bra, säger Andreas.

Planen är att producera ett avsnitt i veckan och i högre grad kommentera aktuella händelser utifrån en kyrklig utgångspunkt. Att vara personliga och överraska lyssnaren är själva fundamentet i programidén.

– Vi gör detta för att det är roligt. Som privatpersoner kan vi fritt uttrycka oss om saker och ting, och det är nog en förutsättning för att göra bra radio, säger Kjell.

Programmets målgrupp är unga.

– Det är våra ungdomsledare vi ser framför oss när vi gör inspelningarna. Det hindrar ju inte att andra åldersgrupper också kan uppskatta den, tror vi..., säger Andreas.

Den som vill lyssna på En mammut & en präst kan gå in på iTunes eller podomatic.com.

ETT ORD FRÅN REDAKTÖREN

Låt fler barn fylla fem

Visste du att av alla barn som dör, dör 90 procent innan de har fyllt fem år? Inte jag. Inte innan jag läste om vad Svenska kyrkans julkampanj handlar om; att låta fler barn få fylla fem genom att stöda mentormammornas arbete i bland annat Swaziland och Etiopien.

Metoden med mentormammor skapades för 35 år sedan. I Khayelitsha, en av Kapstadens kåkstäder, mötte barnläkaren Ingrid Le Roux dagligen undernärda och sjuka barn. Hon ville göra något och lät erfarna mammor som under svåra förhållanden lyckats få sina barn att växa upp, besöka andra mammor för att dela med sig av sina erfarenheter och kunskap. Resultatet? Undernärningen minskade och mammorna kunde bättre försörja sig.

En mentormamma delar inte ut pengar eller mat. Istället informerar och utbildar hon och lyssnar och stöttar i frågor om amning, kost och barnets hälsa. Amning är den enskilt viktigaste åtgärden för att ett nyfött barn ska överleva. Hon tar också upp ämnen som försörjning, familjeplanering och framtid.

Det är inte alltid helt lätt. Kvinnors rättigheter är eftersatta, speciellt i fattiga områden i Afrika. För en mentormamma är det exempelvis en svår balansgång att uppmuntra en kvinna att kräva kondom i en kultur där kvinnan inte har någon bestämmanderätt och där mannen ofta är enda vägen till inkomst.

Så medan du handlar julklappar, kom gärna ihåg mentormammornas viktiga arbete: att låta fler barn fylla fem!

Helene Holmström redaktör
helene.holmstrom@svenskakyrkan.se

Helene Holmström

Hemligheter bottnar ofta i skam

I "Djävulsdansen" berättar hon om pappas fyllor. Kändisdottern Sanna Lundell, 36, menar att våra svagheter och hemligheter mår bra av att baxas ut i ljuset. Och att det är stor skillnad på att känna skuld eller skam.

Text **Petter Karlsson** kyrkporten@svenskakyrkan.se

"Jag var nog försiktigare än andra barn med att berätta om min pappa. Det gällde både bra och dåliga grejer."

Hon föddes i en fotoblixt och växte upp i skenet från en löpsedel. Att ha en pappa som heter **Ulf Lundell**, innebar att det alltid fanns någon som snokade efter familjens innersta hemligheter. Media satt på första parkett, oavsett om det handlade om en ny bok, ny platta, en ny turné – eller ny skandal.

– Jag var nog försiktigare än andra barn med att berätta om min pappa. Det gällde både bra och dåliga grejer. Jag sa varken att "pappa har 20 bilar" eller "pappa var dum i huvudet igår". Det gjorde att jag kanske betraktades som lite sluten.

I dag är det snarare tvärtom.

Sanna Lundell tillhör landets ledande bloggdrotsningar och har gjort sig känd för en öppenhet som vissa till och med finner besvärande. Det kan handla om när hon och exet **Wille Crafoord** råkade ta hem väggloss från Vietnam. "Vilda utbrott av hat" när hon och särbo **Mikael Persbrandt** delade upp föräldraledigheten.

I höst har hon skapat nya rubriker genom att berätta om sin pappas alkoholism i SVT:s "Dödsdansen".

– Rent generellt ogillar jag hemligheter, eftersom de ofta bottnar i skamkänslor. Man vill inte berätta saker för att man skäms för dem, helt enkelt. Att någon bär på en massa hemligheter, ser jag som en varning.

Du talar av egen erfarenhet?

– Ja, jag växte upp med en pappa som var alkoholist och en mamma som var deprimerad. Det innebar skam, förstås. I dag går jag på ACOA – Adult children of alcoholists, ett tolvstegsprogram för medberoende. Där går terapin ut på att just inte gömma undan sina hemligheter. Det är så vanligt att man genom att hålla tyst om skammen går in i förnekelse. Till slut kan man lura sig själv att det aldrig har hänt.

Hur har din nya "öppenhet" förändrat dig?

– Terapin är en väldigt lång, pågående process. Det

handlar mycket om att upprätta nån sorts mental kartta, att komma till allt större självinsikt. Människor som jag bär ofta på en känsla av att vara offer, när vi i själva verket måste lära oss ta ansvar för våra egna liv. Det sägs ofta att beroendesjukdomar går i arv, men det tror jag inte på.

Du löper inte större risk för att bli alkoholist för att din pappa är det?

– Inte så att jag tror det finns en speciell gen som gör dig till missbrukare. Det sociala arvet är däremot starkt. Vi talar ofta föraktfullt om läran om arvssynd, men för mig känns det som en klockren sanning. Den beskriver ju beroendesjukdomarna rätt av. Och jag skuldbelägger inte min pappa mer än min mamma. Var jag än tittar bakåt i hennes släkt, hittar jag också alkoholism.

Vad blir konsekvensen av det?

– Att det är upp till mig att försöka bryta den här förbannelsen. Att jag måste uppfostra mina barn på ett annat sätt än mina föräldrar uppfostrade mig.

Vad var fel med deras liv?

– Först och främst att deras relation slutade i skilsmässa. Det blev ett tidigt trauma för mig. Jag tror det fanns mycket kärlek och mycket passion i deras relation. Men de hade inga bra redskap för att hantera livet med varandra.

Hur undviker du att göra samma misstag?

– Det är skitsvårt. Det kräver hårt arbete.

Är det därför du har valt att vara särbo, inte sambo, med Mikael Persbrandt?

– Jag försöker kanske hitta ett alternativt sätt att leva, ja. Eftersom 50 procent av alla relationer slutar i

– Att vara medberoende är ofta att leva med skam, säger bloggaren Sanna Lundell som överlag ogillar hemligheter.

skilsmässa, borde kanske fler försöka hitta andra sätt att vara ihop?

Tolv år gammal lovade Sanna Lundell sig själv tre saker: Aldrig bli alkoholist, aldrig bli deprimerad, aldrig gifta sig. Det har hon också hållit.

Nya löftet är att släppa alla troll ut i solen. Det kan vara när mamma hamnade på Långbro, det som kallades "dårhuset", efter ett självmordsförsök. Eller hennes egen kris i samband med tredje barnets födelse. Och hon är nog med att skilja mellan skam- och skuld känslor:

– Att känna skuld är ofta sunt. Vi gör fel, vi ber om ursäkt, vi försöker korrigera oss, för att inte göra om samma fel igen. Men skammen är ju känslan av att hela jag är fel, inte bara min handling. Skam är ett utmärkt – och hemskt – sätt att fostra, leda och förtrycka på.

Är det arvet från Luther som spökar?

– Nej, jag tror att det är en allvarlig misstolkning av både Luther och religionen. Tvärtom ser jag hur alla religioner faktiskt uppmanar oss att ta tag i just de här hemligheterna. Men öppenhet kan vara hemskt besvärligt för många av oss. Det är lättare att tro på illusionen att vi inte har några fula sidor, än att försöka göra något åt dem.

Vilka "fula sidor" jobbar du själv med?

– Jag är jättedålig på att hantera konflikter. Jag är inte stresstålig. Jag kan snabbt bli oprovocerat arg. Och så är jag ibland full av högmod och tycker jag vet bättre än andra. Jag kan vara ganska dömande också.

Du läste religionsvetenskap på universitetet, varför det?

– Mina föräldrar var lika sekulariserade som de flesta andra svenskar och inte kyrkliga på något sätt. Men av någon anledning har jag alltid varit fascinerad av att någon, i denna vetenskapstroende tid när man nästan ses som en idiot om man kallar sig kristen, kan sätta sitt hopp till något transcendent. Och att folk faktiskt ofta mår bra av en tro.

Vad får din egen gudstro för konsekvenser?

– Det är väl just den där självrannsakan, jag talar om. Att varje kväll fundera över vad jag bör vara glad och tacksam över. Och vilka negativa mönster jag sitter fast i. Men just ett av mina problem i tolvstegsprogrammet är att jag har svårt att komma till tro, att lita på den där högre kraften. Det är något jag också brottas med.

Måste en tro också vara utåtriktad och bekännande?

– Jag har haft Jehovas Vittnen som knackat på hemma och funnit det jätteintressant. Men i deras missionerande finns något motsägelsefullt, eftersom de som sekt också sysslar med ett hemlighetsmakeri. En bra måttstock för vilka sammanhang som är sunda, borde vara hur mycket man får vara sin egen person, fullt ut. Får mina hemligheter rum i den här flocken? Hur öppen kan jag vara?

PROFIL

Namn: Sanna Cecilia Lundell. Pappa Ulfs låt "Sanna" från 1983 är skriven till henne: "Låt ingen tämja dej. Låt ingen tvinga dej. Låt ingen schackra med det enda du har."
Född: 6 november 1978.

Yrke: Frilansande journalist. Bloggare i Aftonbladet. Bloggen har omkring 30 000 läsare varje vecka.

Familj: Särbon Mikael Persbrandt, skådespelare. Barnen Olga, Igor och Lo.

Studier: Religionsvetenskap, islamologi, Poppus journalistiska skola.

Bor: Lägenhet på Södermalm i Stockholm.

Läser: Kerstin Thorvall.

Lyssnar: På R.E.M.

Ser: Långfilmen Brokeback mountain för snart femtonde gången.

Hobby: Ridning.

Aktuell: Som programledare för SVT:s Djävulsdansen.

Hur påverkad är du av att din mamma var psykolog?

– Jag är nog ganska förlåtande till att människor brister. För det gör vi ju i tid och otid. Det är ju det som är att vara människa. Kriser och snedsteg. Därför gillar jag bloggare som vägrar vara den duktiga flickan. Medan manliga genier tycks ha frikort på att supa ner sig och skita i familjen, sitter vi kvinnor fortfarande fast i en tävlan om vem som kan vara den mest perfekta. Jag kan älska Quetzala Blanco som skriver om sin ångest och sina fyllor.

Varför ska man skriva om sin ångest?

– För att det är bättre att fejsa sina mörka sidor, än att fly genom att köpa ny lägenhet och stajla upp den efter konstens alla regler. Min generation har förstått att man kan bli befriad genom att berätta.

Finns det bloggare som kan vara för öppna?

– Nej, jag ser inga problem med det. Jag har inte det föraktet för bekännelselitteratur som många i äldre generationen har. De som tycker att man ska hålla sina problem för sig själva: "Nej, jag vill verkligen inte veta att du skär dig eller lider av bulemlig."

Du lär ha Kerstin Thorvall som husgud?

– Ja, hennes ärlighet var beundransvärd. Hon hyllades aldrig i den utsträckning hon var värd. Många ser henne fortfarande som den där slemmiga kärringen. Själv ser jag det som något oerhört vackert att få komma en människa så nära, så ocensurerat.

Men din pappa har väl också skrivit självutlämnande böcker?

– Inte på samma sätt som Kerstin Thorvall. Någon ville kalla honom "dåtidens bloggare", men pappa säger ju att han inte skriver självbiografiskt. Jag tror snarare hans böcker är en fantasivärld han gillar att vistas i.

Skrev du dagbok som barn?

– Ja, ända sedan jag var fem år. Men den var inte särskilt hemlig. Dels för att jag snabbt blev varse att mina bröder skulle läsa den. Dels för att jag mest såg det som en chans att få formulera mig.

Och nu är bloggen vår tids dagbok?

– Ja, det skulle man kanske kunna säga.

Kan dina vänner vara rädda att ge dig förtroenden, eftersom de kan dyka upp i dina texter?

– Nej, så har jag faktiskt aldrig känt det. Inte från de som redan står mig nära i alla fall.

Vad berättar du inte i din blogg?

– Hur jag träffade mina barns pappor, till exempel. Där vill jag inte riskera att sticka hål på ett magiskt ögonblick. Förälskelser är ju ofta hemskt banala för alla andra utom de inblandade. Man kallar varandra löjliga smeknamn, man går ut och firar sina ettårsdagar... Det är egentligen rätt ointressant för alla andra människor.

Intervjun är tidigare publicerad i Livet.

– Min generation har förstått att man kan bli befriad genom att berätta., säger Sanna Lundell.

Krydddofter från

Guld, rökelse och myrra. Två av gåvorna som det nyfödda Jesusbarnet får av några vise män är en slags kryddor. Myrra, som användes i välluktande oljor, vid balsamering och i religiösa ceremonier. Rökelse som ofta användes som en bild för folkets böner till Gud.

Text **Ulrika Nilsson Lokrantz** kyrkporten@svenskakyrkan.se

– I Bibeln nämns ofta kryddor som uttryck för väldoft och som en symbol för det gudomliga och det goda. Kryddor var en stor lyx på den här tiden. Hela Bibeln är marinerad av de här väldoftkryddorna, säger **Viktor Aldrin**, teologie doktor och forskare inom religionsvetenskap vid högskolan i Halmstad.

Många av de på Bibelns tid mycket exklusiva kryddorna är i dag var mans egendom. **Ludvig Albabirli** är köksmästare på restaurangen Halvgrek plus turk i Stockholm, som hämtar inspiration till sin mat från östra Medelhavets regioner och även kallar sin mat ”Bibelns mat på stockholmsvis”. Här hjälper han oss att associera kring de bibliska kryddorna.

Saffran

Kanske är de purpurröda pistillmärkena från krokusväxten *Crocus sativus* julens allra mest älskade krydda här i Sverige: saffran. I Bibeln omnämns saffran i Höga visans (4:14) mustiga poesi om kärleken och åtrån hos ett älskande par.

Den exklusiva kryddan har ända sedan antiken ansetts ha medicinska egenskaper, bland annat till att kunna dämpa depressiva tillstånd, epilepsi och kikhosta.

– Saffran är väldigt dyr och ger en härlig, jättefin färg när man lagar mat med den. I arabvärlden, bland annat i Turkiet, använder man saffran till mycket. Jag tänker på de här länderna när jag äter något med saffran i, säger Ludvig.

Kanel

Också kanelen är omnämnd i Höga visans poesi, och på flera andra ställen i Bibeln. I ordspråksboken (7:17) använder man kanel tillsammans med myrra och aloe för att bestänka en säng med. I Psaltaren 45 hyllas kungen för sina väldoftande kläder, med lukt av myrra, aloe och kassia (en slags kanel).

Kanelen var en riktig lyxprodukt och 300 gram kunde kosta nästan en vanlig arbetares årslön. Kanelen har en söttaktig och aromatisk smak och dess unika, läkande egenskaper kommer från tre substanser i dess oljor.

– Då tänker jag på jul. Det är en stark krydda som blir bättre om man mal den själv, precis som man gör med svartpeppar. Men det är svårt att göra hem-

ma, man behöver en särskild maskin.

Spiskummin

Spiskummin är en mycket gammal kryddväxt, ursprungligen kommer den från Egypten och har odlats i tusentals år i hela Mellanöstern, Kina och Indien.

I Bibeln omnämns spiskummin av Jesaja: ”Ingen tröskar svartkummin med släde eller spiskummin med tröskvagn. Svartkummin klappar man ut med käppen, spiskummin med staven.” (Jesaja 28:27)

Kryddan ansågs i antikens gastronomi och medicin vara verksamt mot gulsot, feber och lungsjukdomar och den användes även mot kvinnosjukdomar. Den symboliserade kärlek och trohet.

Saffran

Mynta

Kanel

Bibelns blad

– Spiskummin motverkar de gaser som bildas i magen när man äter till exempel bönor, kikärtor och linser. Vi använder det mycket i vår mat, till exempel i våra lammfärsbullar och i bönsallad. Spiskummin gör att den speciella lammfärs smaken mildras.

Kummin

Kummin var en värdefull växt på Bibelns tid, och användes både i matlagning och som medicinalväxt.

Jesus nämner kummin som en av tre kryddor när han tillrättavisar dåtidens religiösa elit som så gärna gjorde sina religiösa plikter men glömde bort att omtanken och kärleken till medmänniskan var det viktigaste: ”Ve er, skriftlärdar och fariséer, ni hycklare som ger tionde av mynta och dill och kummin, men försummar det viktigaste i lagen: rättvisa, barmhärtighet och trohet.” (Matt 23:23)

– Här finner jag en speciell smak som jag tycker mycket om, men den är stark och tar lätt över andra kryddors smak. Den är jättegod i vissa desserter, säger köksmästaren Ludvig Albabirli.

Dill

Svensk midsommar och kräftkalas utan dill är nog en omöjlighet. Det är nästan så att doften av dill förflyttar oss från mörkret och kylan till sommarens ljus och värme. Men också dillen är från början en orientalisk krydda. Dillen var en av de kryddor man kunde använda för att ge så kallat tionde – en religiöst motiverad skatt enligt Mose lag. I de medeltida klostren användes dill som en medicinalväxt som bland annat ansågs öka aptiten, ge bättre matsmältning och öka mjölkproduktionen hos ammande mödrar.

– Det är en speciell smak som passar jättebra till fisk och skalldjur. Jag använder dill till aubergine och röda linser. Om man tar för mycket dill i maten tycker folk ofta att det smakar fisk, även om det inte är en fiskrätt.

Mynta

Myntor finns i många olika skepnader, men med liknande naturmedicinska egenskaper. Den vanligaste formen heter på latin *Mentha piperita* – pepparmynta. Myntan var på Bibelns tid en uppskattad och dyrbar läke- och kryddväxt.

Kineserna använde den som lugnande medan Hippokrates betraktade den som förhöjande av kärlekslivet. Det viktigaste kemiska ämnet i mynta är menthol som bland annat är inflammationshämmande och smärtlindrande.

– Den har en jättefräsch doft, en sommarkdoft. Här använder vi den i en lime-mynta-dip och i bulgursallad med bladpersilja, koriander och salladslök. Mynta är gott till te också, både färska och torkade blad.

Koriander

När Israels folk gjorde sin långa vandring i öknen knorrade och klagade de över att de inte hade något att äta. En morgon vaknade folket och hittade något som liknade rimfrost på marken, vitt, glänsande som harts och med smak av honungskaka – folket tyckte att det liknade korianderfrön (2 Mos 16:31, 4 Mos 11:7).

Koriander var på Bibelns tid liksom dill, kummin och mynta en skattebelagd växt och användes både som medicin och i matlagning. Koriander har liksom kanel utvidgande, torkande och värmande egenskaper.

– Det är den bästa smaken

som passar till allt. Koriander doftar väldigt gott och mycket när man hackar den. När jag lagar mat med koriander blir min personal hungrig direkt och vill ha något att äta.

Oregano

”Bergens blommande fröjd” är en fri översättning från grekiskan av den krydda vi känner som oregano. De upp till 40 cm höga buskarna blommar ymnigt med små, lila blommor på sensommaren, också i Sverige.

De aromatiskt doftade bladen används mycket flitigt i det italienska och grekiska köket. Ursprungligen kommer kryddan från norra Europa, men man vet att den också var känd under antiken och att den troligen användes i matlagningen under Bibelns tid. För de gamla grekerna och romarna symboliserade den glädje och lycka.

– Oregano är en fräsch krydda. Den passar jättebra att bara blanda med olivolja och salt och äta på bröd, eller för att marinera oliver i.

Källor: Dagboken med kyrkoalmanacka 2013–2014, www.lakemedelsvarlden.se, kurerar.se, Örtmedicin och växtmagi.

Koriander

Kummin

Dill

noterat

Läs de senaste församlingsnyheterna

”Att berätta berättelsen igen ger någon slags trygghet.”

Kyrkoherde Lasse Svenssons kolumn på sidan 24

”Det är rätt i tiden att sluta nu”

Gita Andersson, präst och distriktchef för Kummelby kyrka, när går du i pension, och hur känns det?

– Min sista arbetsdag blir den 23 januari 2015. Det är rätt i tiden att sluta nu. Att få lämna över till någon som är villig att ta vid, och utveckla arbetet i Kummelby i en ny fas.

Gita Andersson.

Har du några speciella planer?

– Jag kommer att kliva åt sidan ett tag och fördjupa mig i studier och annat som har fått ligga i träda. Så småningom ser jag fram emot att bli frivillig i församlingen.

När avskedspredikar du?

– Avskedspredikan blir den 6 januari, alltså trettondag jul.

Predikan kommer att handla om kyrkans uppdrag att vara en missionerande kyrka.

Hur många år har du jobbat inom församlingen, och blev det som du tänkte dig?

– Det har blivit 38 år i Sollentuna församling. Eftersom jag inte hade någon kyrklig uppväxt så kan jag säga att det har varit en fantastisk resa i kyrkans värld med otroligt spännande gudstjänster och samtal med människor. Jag har fått lära mig massor om vad kyrka, Jesus och den Helige Ande är.

Vilka är höjdpunkterna i din karriär? Vad har varit svårast?

– Gudstjänster, självård, undervisning och möten med nya människor. De första 20 åren var konfirmanderna en höjdpunkt i veckans arbete. De senaste 18 åren har det varit alpha- och betakurserna. Att få följa människors väg till tro är nog bland det största man kan få vara med om. En svår sak är att lära sig stå ut med att aldrig bli klar. Att tiden är begränsad och att Gud har satt ramar omkring vårt liv.

Vem efterträder dig och när?

– Det kommer att bli Anders Lennse, nu präst i Hammarbykyrkan i Skarpnäcks församling. Han har lång erfarenhet av att arbeta med mångas delaktighet i församlingens liv, och det tror jag stämmer bra med Kummelby kyrkas sätt att arbeta. •KP

»Gör
INTE SKILLNAD
på människor«

Mentormamman Constance Shabangu – här på sin rundtur.

FOTO: SIMON STANFORD

Vandra med en mentormamma

Det är en ny dag i Matsapha, Swaziland och Constance Shabangu har börjat sin rutt av hembesök i stadens fattigaste områden. Metoden med mentormammor kommer ursprungligen från Sydafrika via ett projekt i Kapstadens kåkstäder, och utvecklas nu även här.

Constance knackar på hos dagens andra besök. Dörren öppnas bara på glänt, och eftersom mammans man är hemma kommer hon och Constance överens om en annan tid.

Att lindra oro och hjälpa

På eftermiddagen återvänder Constance och får undersöka Philawi Mawba, en pojke på 13 månader. Han har hostat sedan han var liten berättar mamman med tårar i ögonen, och nu har han även kräkts blod och blött näsblod.

Constance tittar på medicinerna som skrivits ut, och hon och mamman kommer överens om att blir inte pojkens bättre så måste han till läkare igen.

Eftersom han har problem med andningen på natten, förklarar Constance hur mamman med hjälp av vatten och salt kan skölja näshålan och underlätta andningen.

– Jag tänker ofta på mina klienter. Det händer ofta att de ringer mig på nätterna för att barnen är sjuka. Jag vågar inte gå själv i mörkret men om de kan ordna någon som möter mig så kan jag komma och titta på barnet, och hjälpa till med att ringa ambulans.

Julkampanjen 2014

– Låt fler fylla fem

De första fem åren är avgörande för ett barns framtid, alla påfrestningar som kommer av att leva i utsatthet, drabbas de små hårdast. Av alla barn som dör, dör 90 procent innan de har fyllt fem år. Du kan stöda mentormammornas arbete i Swaziland genom att sms:a LJUS till 72905 och ge 50 kronor eller betala in din gåva på bankgiro 900-1223 eller gironummer 9001 22-3. •KP

Församlingen gav 50 000 till kampen mot ebola

Svenska kyrkan Sollentuna donerade 50 000 kronor till kampen för att stoppa spridning av ebola i Liberia i samband med allhelgona.

– Liberia är det land som hittills drabbats allra värst. Det saknas mediciner och landets regering har vädjat om hjälp, säger kyrkoherde Lasse Svensson.

Bidraget går bland annat till att utbilda nyckelpersoner i samhället.

– Det viktigaste för att stoppa spridningen är att människor känner till symptom och hur viruset smittar.

De som får utbildning i första hand är byledare, religiösa ledare, traditionella medicinmän, barn i åldrarna 6–12 år samt ungdomar.

– Vi kan göra mycket för att förhindra att viruset sprids. Det är bra att Svenska kyrkan finns både här och ute i världen. •KP

”Det är alltid intressanta möten”

Församlingen och biblioteket driver ett populärt språkcafé tillsammans.

Vill du lära dig svenska, fika och träffa människor från hela världen? Då ska du besöka Sollentuna biblioteks språkcafé.

Varje onsdag mellan 14.00–15.00 arrangerar Sollentuna bibliotek tillsammans med Svenska kyrkan Sollentuna, ett språkcafé.

– Det är bara att komma hit, ta sig en kopp kaffe eller té och prata svenska, det är gratis. Vi pratar om lite olika ämnen, ibland tipsar jag om en bok. Och det är ofta runt sju till tio personer som kommer, plus vi bibliotekarier och två diakoner. I år kommer vi ha språkcaféet till och med den 10 december, säger Susanne Ferhat, bibliotekarie på Sollentuna bibliotek.

Hon berättar att det oftast kommer nya personer varje vecka, vissa återkommer gång på gång. Många är elever på Svenska För Invandrare, (SFI.) Susanne berättar att gästerna nämnt att på språkcaféet har folk tid att lyssna, och det finns utrymme för dem att prata, på ett annat sätt än i skolan.

– Det är alltid intressanta möten. Personerna som kommer, berättar om sina levnadsöden. Det händer något varje gång, så det blir ett viktigt möte för alla, berättar Susanne. •KP

En hjärtesak gav bättre hälsa

1988 började vårdcentralerna i Sollentuna att erbjuda en gratis hälsokontroll med sikte på att förebygga hjärt-kärlsjukdomar. Man ordnade bland annat föreläsningar, stresshanteringsgrupper, matlagningsgrupper och gympagrupper mm. Under 10 år kontrollerades ca 9000 individer.

Nu utvärderas hälsoeffekterna. Det första preliminära resultatet ser fina ut. Hjärtinfarktdödligheten har gått ned kraftigare i Sollentuna än i Stockholms län. Man ser också att total dödlighet (livslängd) har gått ner mer i Sollentuna. Tydligast är skillnaderna hos kvinnorna. •KP

OCH EFTER BLEF
HAFVANDEN.

J: 48

Utdrag ur första Mosebok av Jörgen Hammar

test

Testa dina kunskaper om religion

1 Varför firar vi jul i den kristna traditionen?

- a) Vi firar Jesu uppståndelse.
- b) Vi firar den helige andens högtid.
- c) Vi firar att Gud blev människa och kom till världen.

2 Vi firade i helgen första advent. Vad betyder egentligen ordet advent?

- a) Väntan.
- b) Ankomst.
- c) Befriare.

Kyrksilver hittade sin rätte ägare efter 30 år

Efter nästan trettio år på villovägar har två stulna nattvardskärl i silver äntligen hittat hem till Kummelby kyrka.

Det var en vacker sommarmorgon den 28 juli 1985. Den inget ont anande kyrkvaktmästaren i Kummelby kyrka hade knappt stigit in genom dörren innan hon anade att något var fel. På golvet låg kaksmulor och i personalrummet hade någon brutit upp ett skåp. Nattvardssilvret saknades. En svart prästkappa som användes på långfredagar var också försvunnen. En stark känsla av olust kom över henne.

– Jag blev så ställd över att någon kan gå in i en kyrka och stjäla, säger **Rose-Marie Ramquist**.

Sedan den dagen har hon grubblat på nattvardssilvrets öde. Längre trodde hon att mysteriet aldrig skulle lösas. Men när församlingen nästan trettio år senare i oktober kontaktades av **Peter Ljungqvist** på Norrortspolisen, tändes ett nytt hopp.

– Han behövde hjälp med att identifiera några föremål och mejlade över ett foto med en liten vinkalk och en oblatask på. Jag kände igen kärlen med en gång, men för att försäkra mig om att jag inte hade tagit

FOTO: HELENE HOLMSTRÖM

Kyrkovaktmästaren Simon Adolfson löser ut nattvardsföremålen hos polisen i Sollentuna.

fel jämförde jag dem med gamla bilder i vårt fotoarkiv, och fann att de var identiska.

Sedan kontrollerade Rose-Marie, numera kanslisekreterare i församlingen, vad det stod i Kummelby kyrkas gamla inventariet. Där fanns en notering av ett set med nattvardssilver tillverkat av silversmeden **Per Lennart Samuelsson** i Täby. Från samma år då den gamla kyrkan invigdes, 1957.

Årtalet och silversmedens namn räckte som bevis för godsspanare Peter Ljungqvist, som redan varit i kontakt med

den 92-åriga silversmeden i ärendet, och fått bekräftat att han tillverkat föremålen och vilket år överlåtelsen skedde.

– Årtalet höll jag inne med, men Rose-Marie visste det. 1957.

Därmed hade de två stulna silverföremålen hittat hem, och Peter Ljungqvist klarat upp ännu ett fall.

Svårt att sälja

Stöldgodset kom till rätta av en slump i höstas när en man lämnade in föremålen till polisen. Personen uppgav att de hade hittats bland bråtet efter en hy-

resgäst som bodde hos honom i mitten av 1980-talet, under en period när han bland annat låg i lumpen. Norrortspolisen kommer inte att göra ytterligare efterforskningar, eftersom brottet är preskriberat, men konstaterar att slumpens skördar antagligen gällt i det här fallet.

– Tjuven har närmast handlat i stundens ingivelse, och inte tänkt så långt. Kyrksilver är i princip osäljbart, och attraktivt endast för en viss krets, kyrkan själv. Därför blev föremålen kvarlämnade i förrådet, säger Peter Ljungqvist.

Helene Holmström

3 När kom de österländska stjärntydarna, (de vise männen) och besökte Jesus i stallet?

- a) På trettondedag jul.
- b) På annandag jul.
- c) På tjugondag knut

4 När kom den första inomhus julgranen till Sverige?

- a) År 1812.
- b) År 1741.
- c) År 1692.

Rätt svar: 1c, 2b, 3a, 4b

Trend att söka info via webben

Församlingsmedlemmar prioriterar hemsidan, Kyrkporten och annonser som informationskanaler. Det visar en ny undersökning.

Församlingen har ett antal informationskanaler och för att kunna förbättra och utveckla dem gjorde man i oktober en undersökning för att kartlägga hur man når ut. Drygt 600 personer i åldern 16 år och uppåt från Sollentuna intervjuades av SKOP.

Av de intervjuade känner 80 procent till Kyrkporten. Drygt hälften av dem som känner till församlingstidningen brukar också läsa den. Nästan alla läsare, 93 procent, tycker att den är bra, och att innehållet är lättläst och lätt att förstå.

– För oss är det en förmån att få dela ut Kyrkporten till alla hushåll sex gånger per år. Det känns gott att veta att så många känner till den och att hälften läser den. Vi ligger inte så långt efter lokaltidningarna som kommer varje vecka. Cirka 90 procent känner till den, säger kommunikationschef Iréne Bond.

Yngre en utmaning

Det har inte skett några större förändringar i inställningen till Kyrkporten sedan den förra undersökningen år 2010. En klar majoritet, 83 procent, av läsarna tycker att Kyrkporten tar upp intressanta ämnen, och en av fem uppger att de blivit mer intresserade av Svenska kyrkans verksamhet genom tidningen.

Resultatet visar att Kyrkporten, i samma utsträckning som tidigare, i första hand tilltalar medlemmar i

Svenska kyrkan, och att kvinnor och äldre personer läser tidningen i större skala än män och yngre personer.

– Här har vi en utmaning. Men det handlar nog lika mycket om kyrkans verksamhet som om Kyrkportens innehåll.

Mer hemsida, mindre papper

Resultatet är ett värdefullt komplement till de analyser församlingen själva gör, eftersom det ger riktlinjer för hur man skall prioritera med de kanaler som står till buds.

– Det är förvånansvärt få, bara 10 procent, som vill få information genom sociala medier. Det finns heller inget stort behov av affischering och flyer, människor föredrar annonsen i lokaltidningen, Kyrkporten och hemsidan.

Allt fler medlemmar navigerar på nätet. En av fyra har någon gång besökt Svenska kyrkan Sollentunas hemsida. Det är en ökning med nio procentenheter sedan undersökningen år 2010.

– Förväntningen är att information om dop, begravningar och evenemang ska vara tillgänglig på nätet. Det motsvarar den utveckling vi gått in för under de senaste åren.

Helene Holmström

DIAKONENS RÖST

Var ett ljus för någon

Oavsett om du är jude, muslim, kristen eller agnostiker, firar jul eller inte, så kan du under årets mörkaste dagar, vara ett ljus för någon. Julen är underbar för vissa, och ett helvete för andra. Men något vi alla kan, är att vara ett ljus för någon.

Julen i Sverige präglas av någon slags parallell trend av egoism och kärleksfullhet. Många vuxna tänker på vad de ska ge, till vem och vilken ny ekologisk julrätt de ska laga. Barnen tänker på vad de ska plita ned på önskelistan, och vilket museum de ska besöka på jullovet.

Sedan finns det äldre människor som grubblar över, när under julen, de ska göra slut på sitt liv. Det finns barn som fruktar för att föräldrarna åter igen ska kröka till, börja bråka, och pappa piska upp mamma. Det finns barn som har mamma på psyket, pappa på kåken, och själva bor i en fosterfamilj, de inte trivs i. Det finns singlar, ensamkommande flyktingbarn, änkor och nyskilda, som undrar om de ska sitta ensamma hela julhelgen. Och så finns det Fanny och Alexander jular och Bullerbyjular. Jular som är magiska.

Det finns miljontals scenarier och situationer. Gott och ont, och Gott & blandat. Men hur ska vi veta hur någon egentligen har det? Ser man alltid det? Vet man alltid det?

Skenet kan bedra.

Knacka på hos den ensamma damen, mitt emot och bjud på glögg. Bjud hem den där pojken på förskolan som alltid slås (det kanske finns en orsak till det). Bjud hem väninnan och hennes barn på julafton, vars pappa och make just gick bort i cancer. Listan är lång. Valet är vårt. Tänk om vi kan vara ett ljus för någon under jul, och även låta ljuset spilla över in på 2015. Då skulle vintern i Norden bli bra mycket ljusare.

Birgitta Stolt, frilansjournalist

Gud valde att komma till oss som ett litet barn

”Gud kommer nära. Psalmen om stallet som stod öppet mitt i snöstormen påminner mig om det. Att Jesu födelse visar att Guds värld inte är långt borta, utan här”, skriver prästen Maja Holmberg i årets julandakt.

Text **Maja Holmberg** maja.holmberg@svenskakyrkan.se

Bland det första jag fick lära mig när jag var liten, var att Jesus levde i ett varmt land, där man gick i sandaler året om och sov ute på taket under varma nätter. Kanske är det därför som texten till psalm 42:8 alltid får mig att både skratta till och tänka efter:

Mitt i vintern var det, stormen svepte hård, land och hav låg frusna, snö kring by och gård. Snö föll över världen tusen vintrar än. Mitt i vintern var det, längesen.

Fruktar Gud allsmäktig snö och köld och bläst? Mitt i vintern var det, allt var stängt och låst. Men ett stall stod öppet, och med all sin brist räckte det för Herren Jesus Krist.

Jag skrattar för att texten visar hur annorlunda bilden av Jesu födelse och uppväxt var för textförfattaren Christina Rossetti och hennes samtida i mitten av 1800-talet, jämfört med de bilder jag har med mig från min barndom. Idag finns fakta om Israel och Palestina bara några knapptryck bort och mina grannar har släktingar i Jerusalem och Betlehem. Nyheter från Jesu hemtrakter når oss på några minuter. Berättelsen om Jesu födelse har på det sättet kommit närmare oss och det är tydligt att det inte är en saga om ett land långt bort. Det är en berättelse från en faktisk plats, i en faktisk tid.

Och samtidigt får Christina Rossettis text mig att tänka efter. För henne är det som om Jesus fötts i en by utanför London där hon själv växte upp. Hon

tänker sig stallet i Betlehem som ett skydd mot vinterkyla och snö. Det är som att julundret skedde i grannbyn. Hon bjuder in oss till att föreställa oss hur det var för människorna som Jesus levde tillsammans med.

Bibeln berättar om hur Jesus som vuxen kommer till sin hemby och hur de har svårare än andra att tro på budskapet att han har kommit från Gud. Han kan väl inte vara Guds son? Han är ju född i närheten. För dem var det så långt ifrån en saga man kan komma, de kände ju hans släktingar. Tänk om Jesus gått i din parallellklass i skolan. Om hans mamma ägde mataffären där du handlade. Om hans mormor var en kusin till en faster till din bror. Hur kan någon så nära, och så verklig, vara ett sändebud från Gud?

Julen berättar om hur Gud, världens Skapare och Herre, blir människa. Det är det märkliga och märkvärdiga som Bibeln berättar, och som vi firar. Gud kommer nära. Psalmen om stallet som stod öppet mitt i snöstormen påminner mig om det. Att Jesu födelse visar att Guds värld inte är långt borta, utan här. Det är här, i ditt hem och på din gata som Gud vill möta dig, ge dig sin frid och tända ditt hopp.

I år samlas vi som många tidigare år i kyrkor, runt julbord och granar, och firar Jesu födelse. Gud valde att komma till oss som ett litet barn, till en faktisk plats och vid en särskild historisk tidpunkt. Så konkret och så nära vill Gud vara dig och mig. Det tycker jag är väl värt att fira. God jul!

Nikael. S.

– Jag har känt mig mycket mer som Marta än som Maria. Hon jobbar på och är lojal i sina handlingar och vad hon säger, men betraktar de andra med viss distans, säger författaren Majgull Axelsson.

Världen – gåtfullare än vi kan förstå

Bibelns tjänande och självupppoffrande Marta var länge ett idealiserat kvinnoideal. Det drev Majgull Axelsson till att skriva sin egen tolkning i novellen Tänk på liljorna.

Text **Marie Stark** kyrkporten@svenskakyrkan.se

I nya novellsamlingen Och Gud skapade människan ger författaren **Majgull Axelsson** sin tolkning av en av Bibelns mest idealiserade kvinnogestalter, Marta.

Jesu säger visserligen att hennes syster Maria valt den goda delen som valt att lyssna vid hans fötter, men det är ändå den plikttrogna Marta som hyllats.

– Jag valde Marta just för att hon varit ett idealiserat kvinnoideal, en tjänande kvinna som verkade offra sig utan några kritiska känslor. Historiskt sett har hon varit ett bra exempel för kyrkans män på hur kvinnor bör tänka och agera, berättar Majgull Axelsson.

En replik i pjäsen Marias Testamente på Stockholms stadsteater gav henne en ny ingång till Marta. Maria, Jesu mor, berättar om Martas bror Lasarus som Jesus uppväckte från det döda. Men är det alltid bäst att återuppstå från det döda? undrar pjäsens Maria. Det är kanske inte så enkelt.

Tänk att ha smakat på döden och veta att den snart kommer att återvända.

– Det drev mig till att skriva min egen tolkning, präglad av vår tid då kvinnor tilläts betrakta männen med distans. Min Marta är smått förbannad över att passa upp på lärjungarna. Och hon är kritisk till att de säger sig vara kärleksfulla, men ändå förtalar varandra. Marta tiger men hämnas genom att översalta soppan.

Vilken relation har du själv haft till Marta?

– Jag har känt mig mycket mer som Marta än som Maria. Hon jobbar på och är lojal i sina handlingar och vad hon säger, men betraktar de andra med viss distans.

Visst är Marta sur på Maria som struntar i hushållet och smörjer Jesu fötter med väldoftande nardusolja. Slöseri med både tid och pengar anser Marta.

Men Majgull Axelssons Marta är inte bitter. Snarare kritisk. Och mycket bestämd. Hon har mycket att hantera, både praktiskt och känslomässigt. Inom henne

FAKTA

Och Gud skapade människan (Libris förlag) gavs ut i slutet av september. Bland övriga författare finns bland annat Kristian Lundberg, Johanna Nilsson, Göran Greider och Maria Küchen.

“Idag är kyrkan mer ett slags kollektivt samvete än en symbol för makt.”

mal sorgen efter Lasarus första död och rädslan för att han ska dö en gång till.

Men doften av nardusolja som Maria smörjer Jesu fötter med får henne att mjukna och hon förlåter Jesus för att han uppväckte Lasarus från det döda.

Visst finns där avund. Maria är vacker och får uppmärksamhet medan Marta går i köket. Men hon ser också ett visst djup i Maria som lägger Jesus hand i Lasarus, och förmedlar en slags förlåtelse.

Hur kommer det sig att du tackade ja till att skriva novellen? Vilken relation har du till Bibeln?

– Jag är ingen regelbunden läsare men jag är tacksam över att jag fick ordentlig undervisning i skolan och är chockad över hur dålig kläm 40-åringar har på berättelserna. För mig är det fundamentalt i vår kultur att förstå berättelserna, man måste kunna förstå dem för att kunna leva i det här samhället.

Hur ser din egen gudstro ut?

– Min tro är privat, jag skulle nog vilja betrakta mig som agnostiker. Jag är oerhört intresserad, men har svårt med tron. Världen är mer gåtfull än vi kan förstå. Kanske finns det till och med parallella universum. Det får mig att bli väldigt fundersam och jag ägnar mycket tid till detta, men jag har kanske inte förutsättningar för att tro eller förmåga att hålla inne kritiska tankar.

Majgulls relation till Svenska kyrkan verkar mer okomplicerad. Själv konfirmerade hon sig som en protest, eftersom pappan var ateist. Om mamman hade någon tro höll hon den privat.

– Jag är väldigt glad över att Svenska kyrkan finns och fungerar så bra. Vi behöver en institution som talar om liv, död och evighet, annars blir det bara tomt. Jag har sett en väldigt stor förändring i attityden till Svenska kyrkan de senaste 20 åren. Idag är kyrkan mer ett slags kollektivt samvete, än en symbol för makt. Jag uppfattar det som att kyrkan blivit förlåten.

Prosper Tamakloe, Patience Adzimah, Kwame Banson från Ghana och Maja Löfgren från Fairtrade Sverige berättar om rejäl handel.

Bananodlare på besök

Äter du schyssta bananer? Som konsument bidrar du då till ökad levnadsstandard i utvecklingsländer.

Kwame Banson från Fairtrade Africa berättar under ett besök i Svenska kyrkan Sollentuna att man nästan kan vara säker på att odlaren inte får sina kostnader täckta i konventionell, vanlig odling.

Fairtrade däremot ger odlaren en inkomst som inte går under minimilönen eller minimipriset. Utöver det får odlaren en premie, en extra peng. Den används för att utveckla lokalsamhället socialt och ekonomiskt genom till exempel en ny skola, nya bostäder och hälsovård, eller till investeringar i jordbruket.

Beslutet för hur premien ska användas tas gemensamt av odlarna.

Långa avtal är en viktig del

av Fairtrade – odlaren kan planera produktionen och till exempel göra omställning till ekologisk odling.

Om produktionen är Fairtrade-certifierad betyder det att många kemikalier är förbjudna, att bli certifierad är för många odlare ett steg till att i framtiden bli ekologisk.

Omställningen tar cirka 2–3 år innan man vinner något på det, därför ger Fairtrade-premien en buffert och möjligheten att ställa om.

Vård och skola

På bananplantaget Golden Exotics i Ghana där **Patience Adzimah** arbetar har man valt att använda premiepengar till skolavgifter för barnen. Premien finansierar sjukvårdsförsäkring, lunch och arbetskläder för alla anställda.

– Utan sjukförsäkringen

hade min man inte levt i dag, berättar Patience.

Han var mycket svårt sjuk och familjen hade inte haft möjlighet att bekosta operationen utan försäkringen. På frågan om vad Fairtrade har betytt för odlarna svarade därför Patience:

– Jag brukar alltid säga: utan Fairtrade – inget liv. I och med att Fairtrade finns kan jag se en ljusare framtid.

Patience utstrålar en positiv förändringsvilja snarare än tålmod som hennes namn betyder på svenska. När kvällen i Kummelby kyrka närmar sig sitt slut säger en av deltagarna:

– Patience, jag skulle vilja ge dig ett nytt namn – Courage (mod). Tack för att ni uppmuntrar oss här i Sverige att göra kloka val i matbutiken.

Eva-Maria Munck

FAKTA

- Fairtrade är en oberoende produktmärkning som skapar förutsättningar för odlare och anställda att förbättra sina arbets- och levnadsvillkor. Odlare och anställda får förbättrade ekonomiska villkor.
- En Fairtrade-premie går till investeringar i lokalsamhälle och verksamhet. Demokrati och organisationsrätt främjas.
- Miljöhänsyn och ekologisk produktion främjas. Kontrollerna utförs av FLO-Cert, ett oberoende kontrollorgan med ISO65-ackreditering.
- I Sverige är 60 procent av alla Fairtrade-märkta produkter också ekologiskt märkta.
- Fairtrade-märkta produkter kommer från länder med utbredd fattigdom och säljs bland annat i livsmedelsaffärer. Vanliga produkter är kaffe, choklad, kakao, bananer, socker, te, bomullsprodukter och rosor. Se: www.fairtrade.se

Med reservation för
ändringar

MUSIK

Skön lördag

Musik för hela december.
Ceciliakören och Maria
Starborg. Adventsfika.
Tid: Lör 6/12 • 14.00
Plats: Silverdalskapellet

Luciamässa

Sollentuna Ungdoms-
gospel och Sollentuna
gospel. Karin Runow, dir.
Tid: Fre 12/12 • 20.00
Plats: Turebergskyrkan

Musik i Kummelby

Våra stämningsfulla jul-
sånger. Julkonsert med
Kummelby kyrkokör.
Christer Wallström, dir.
Förköp i kyrkan, vuxna
100 kr, ungdom u 18 år/
stud m leg 50 kr.
Tid: Lör 13/12 • 15.00
Plats: Kummelby kyrka

Julkonsert

Sollentuna gosskören.
Maria och David Stadell,
dir. Piano/orgel, Stefan
Lindgren. Biljetter säljs
vid entrén. Vuxna 100 kr,
barn 50 kr.
Tid: Lör 13/12 • 16.00
Plats: Turebergskyrkan

Luciakonsert

Sollentuna kyrkas
barnkör och Laurentii
Motettkör. Ania
Proskourina, dir.
Tid: Sön 14/12 •
15.00 och 17.00
Plats: Sollentuna kyrka

Lucia- och julkonsert med kören Con Anima

Solister ur kören
Svenska Psalmsjazztrion
Bas: Martin Östholm
Trummor: Niklas Bodin
Piano: Jonathan Fritzen
Ragnhild Kjollerström, dir
Entré 100 kr vuxna, 50
kr barn 5-12 år. Förköp i
Edsbergskyrkan.
Tid: Sön 14/12 • 16.00
Plats: Edsbergskyrkan

Julkonsert med Kummelby gospel

Tid: Lör 20/12 • 15.00
Plats: Kummelby kyrka

Herrens Moder

Mässa med musik.
Stella Cantica och
Stefan Isaksson,
tenorsaxofon.
Tid: Sön 21/12 • 11.00
Plats: Edsbergskyrkan

Mässa med musik

Julkören sjunger
välkända julsånger.
Tid: Sön 21/12 • 15.00
Plats: Turebergskyrkan

Julsångsmässa

Turebergs kyrkokör.
Tid: Tor 25/12 • 15.00
Plats: Turebergskyrkan

Stjärneljus och nyårsglitter

Edsbergs kyrkokör.
Birgitta Höök Seuffert,
dir.
Tid: Sön 28/12 • 15.00
Plats: Edsbergskyrkan

Mässa med musik

Julkören sjunger
kända julsånger.
Tid: Sön 4/1 • 15.00
Plats: Turebergskyrkan

Mässa med

Trettondedagsmusik
Edsbergs kyrkokör.
Birgitta Höök
Seuffert, dir.
Tid: Tis 6/1 • 15.00
Plats: Edsbergskyrkan

Trettondedags- kavalkad

Avslutningskonsert för
distriktchefen i Kummel-
by kyrka, prästen Gita
Andersson som
går i pension.
Tid: Tis 6/1 • 18.00
Plats: Kummelby kyrka

Våra mest älskade psalmer och andliga sånger

Allsång under ledning av
Christer Wallström och
Linn Maria Wågberg.
Tid: Lör 7/2 • 15.00
Plats: Kummelby kyrka

Konsert

Siv Hellgren och Agneta
Westergren.
Tid: Lör 7/2 • 18.00
Plats: Rotebrokyrkan

BARN OCH FAMILJ

Mer information om
öppen förskola, baby-
café och övrig barnverk-
samheten finns på www.svenskakyrkan.se/sollen-tuna. Du kan också ringa
tfn 505 514 47.

Ensamstående föräldrar

Kvällen börjar med enkel
mat. Samtal i soffan om
det som berör. Lek och
skapande för barnen.
Kontakt: katharina.wolf.
erixon@svenskakyrkan.se,
tfn 505 513 06.
Tid: Tis 9/12, 13/1 • 17.30
Plats: Kummelby kyrka

Onsdagshäng

För dig mellan 9-13 år.
Pingis, biljard, spel och
möjlighet till läxläsning.
Mellis 10 kr/ggn eller
100 kr/termin. Kon-
takt: agneta.sunden@
svenskakyrkan.se,
tfn 073-944 34 88
Tid: Onsdagar 14.00-
18.30 t o m 17/12, vår-
terminen startar 21/1
Plats: S:t Larsgårdens
källare

Onsdagsöppet

16.30-18.15 serverar vi
en enkel kvällsmåltid till
självkostnadspris, 30 kr/
vuxen, 15 kr/barn under
15 år, familj max 100 kr.
Pyselhörna för alla som
har lust. Lekrum för de
minsta. Familjeandakt
18.20.
Tid: Onsdagar 16.30
t o m 17/12, vårterminen
startar 21/1
Plats: S:t Larsgården vid
Sollentuna kyrka

Full fart

På Full fart finns mel-
lis och barnen får skapa
genom drama, musik,

I år firar vi jul i Sollentuna kyrka

Fira jul med oss i församlingen. God mat, gemen-
skap och underhållning. Firandet avslutas med
julsången 17.00 i Sollentuna kyrka. För matens skull
ser vi gärna att du anmäler dig, men glömmer du
det är du varmt välkommen ändå.
Kostnad: 50 kr/vuxen, 100 kr/familj. Meddela
barnens ålder. Anmälan: tfn 505 514 07,
emma.grennard@svenskakyrkan.se
Tid: Julafton 24/12 • 13.00-ca 17.30
Plats: S:t Larsgården och Sollentuna kyrka

Julvandringar

Upplev ett levande julspel. Gratis inträde,
insamling till förmån för Sollentuna
hjälpförening. Anmälan till suz.wallon@svenskakyrkan.se, senast 15/12.
Tid: Tis 16/12 • 18.00, 18.45, 19.30
Plats: S:t Eriks kyrka

Juldagsfirande i Pingstkyrkan

För mer info och anmälan besök
www.sollentunapingst.nu.
Tid: Juldagen 25/12 • 13.00-17.00
Plats: Pingstkyrkan

HITTA TILL KYRKAN

Sollentuna kyrka:

Kyrkvägen 2

S:t Larsgården:

Prästgårdsvägen 4

Sollentuna kyrkogård:

Johan Berndes väg 1

Edsbergskyrkan:

Kaplansbacken 2

Kummelby kyrka:

Sollentunavägen 83

Turebergskyrkan:

Sköldvägen 12B

S:t Eriks kyrka:

Utsiktavägen 8

Församlingshuset:

Sköldvägen 10

Silverdalskapellet,

Silverdalssalen,

Silverdals griftegård:

Sollentunavägen 19

Stillehetens kapell:

Johan Berndes väg 1

Rotebrokyrkan:

Ytterbyvägen 4

Pingstkyrkan:

Sollentunavägen 193

Missionskyrkan:

Kapellvägen 2

Helenelundskyrkan:

Sollentunavägen 74

Telefon: 08-505 513 00

Webbplats: www.svenskakyrkan.se/sollentuna

undervisning mm. Kan kombineras med Barnkören och Sångkompaniet. Kontakt: mia.c.nilsson@svenskakyrkan.se, tfn 505 514 67.

Tid: Onsdagar 17.00–19.00, t o m 3/12, vårterminen startar 28/1.

Plats: Edsbergskyrkan

Barnens katedral

Lillgospel, kör för 4–6 åringar (3 år i vuxens sällskap). Ingen anmälan. 16.00 Trettio minuter kyrka på barnens villkor. Med mycket musik och sång. Lillgospel och dockorna Kevin, Cordelia och Gullefjun. Café Blå öppet från 14.30.

Tid: Lör 6/12 • 15.00

Barnens katedral special Julgransplundring

Plats: Turebergskyrkan

UNGDOM 13+

Mer information om ungdomsverksamheten på www.svenskakyrkan.se/sollentuna. Du kan också ringa tfn 505 514 04.

Ungdomskväll

Mässa och olika aktiviteter. Kvällen startar med mässa 18.00, mat 18.30. Aktiviteterna startar 19.00. Kontakt: ase.andersson@svenskakyrkan.se, tfn 505 514 70.

Tid: Tis 19.00–21.00, ojämna veckor t o m 16/12, vårterminen startar 20/1 jämna veckor
Plats: Edsbergskyrkan

Källan

Öppen mötesplats där du kan komma och spela biljard, pyssla, fika eller göra läxor. 19.00–22.00 fika, andakt, aktiviteter. Kontakt: suzanne.wallon@svenskakyrkan.se, tfn 070–720 05 66, andreas.sale@svenskakyrkan.se,

Volontärer till julklappsinslagningen!

Vi är nu i full gång med att bemanna vår monter för julklappsinslagning. Många vill hjälpa till men än finns plats för fler. Vill du ge lite av din tid för att slå in julklappar i Sollentuna centrum under veckan före jul?

Gå in på församlingens hemsida och läs hur man gör, anmäl dig på schemat och på introduktionskväll 8/12 el 17/12. Pengar vi får för varje volontärtimme och det människor ger när vi står där går oavkortat till Sollentuna hjälpförening.

Skicka mejl med namn och telefonnummer så vi kan nå dig om vi behöver. Vid frågor kontakta Katharina Wolf Erixon på tfn 505 513 06 eller katharina.wolferixon@svenskakyrkan.se.

tfen 070–459 95 10.

Tid: Onsdagar 14.00–22.00 t o m 17/12, vårterminen startar 7/1
Plats: Turebergskyrkan

Ungdomshäng

För dig som är +15 och vill fortsätta utforska livet tillsammans med Gud och jämnåriga kompisar. Kontakt: tom.broberg@svenskakyrkan.se, tfn 505 514 41.

Tid: Fredagar 18.00–24.00, t o m 12/12, vårterminen startar 9/1
Plats: Kummelby kyrka

SINNES

En kväll för dig från 16 år och uppåt. Vi gymmar, äter, pratar och har en gemensam andakt. Vi avslutar ca 23.00.

Tid: Lör 13/12, 27/12, 10/1, 24/1 • 17.00
Plats: S:t Larsgården vid Sollentuna kyrka

ANDE, KROPP OCH SJÄL

Vändom

Öppen självhjälpgrupp angående beroende och medberoende, 12-stegsmodellen. Kontakt: Pelle Holmqvist, tfn 072–420 39 07 och Calle Lundin, tfn 073–094 93 90.

Tid: Måndagar 15.30–17.30 t o m 15/12, vårterminen startar 12/1
Plats: Kummelby kyrka

Hela dig

Friskvårdsprogram för hela människan med avspänning, qigonginspirationer rörelser och dans följt av bibelmeditation. Sedan gemensam lunch (30 kr för deltagare i Hela dig) för dem som vill.

Tid: Onsdagar 11.30, t o m 10/12, vårterminen startar 14/1
Plats: Turebergskyrkan

Miniretreat

Kyrkan är öppen 14.00–17.00 och du kan komma och gå som du vill. Miniretreaterna innehåller tystnad, meditation i ord och musik. Avspänning, läsning, skapande, enskilt samtal och kort sittande massage. Ingen anmälan. Ingen kostnad.

Tid: Lör 24/1 • 14.00
Plats: Turebergskyrkan

Djupmeditation med inspiration från ZA-ZEN

Längtar du efter en stund av stillhet mitt i vardagen? Meditation kan vara ett sätt att finna balans mellan yttre aktivitet och inre behov

av stillhet och ro. Vi övar tyst meditation och avslappning.

Tid: Mån 12/1, 9/2 • 18.00–19.00

Plats: Turebergskyrkan

CAFÉ OCH MÖTESPLATSER

Måndagsgruppen

Vi läser söndagens evangelietext och samtal kring den medan vi fikar och handarbetar. Man kan också "bara vara".

Tid: Måndagar 11.00–13.00, jämna veckor t o m 8/12.

Plats: S:t Larsgården vid Sollentuna kyrka

Tisdagscafé

Vi fikar, pratar, spelar pingis och biljard inomhus. Vid lämpligt väder även boule utomhus. Träffarna har "öppet hus", kom och gå som det passar dig.

Tid: Tisdagar 11.00–13.00 t o m 16/12.

Plats: S:t Larsgården vid Sollentuna kyrka

Café S:t Lars – luciatåg

Luciatåg med Sollentuna kyrkas personal. Gröt och skinksmörgås serveras

efteråt. Kostnad 40 kr. Anmälan senast 4/12 till tfn 505 514 07 eller emma.grennard@svenskakyrkan.se.

Tid: Tis 9/12 • 13.30

Plats: S:t Larsgården vid Sollentuna kyrka

Café Blå

Öppet hus i vilsam miljö. Hembakat kaffebröd.

Onsdag–fredag serveras lättare lunchmat.

Möjlighet till samtal och samvaro. Café Blås soppkokbok kan köpas i caféet. Intäkterna från kokboken går till Sollentuna hjälpförening.

Tid: Tis 12.00–14.00,

ons–fre 11.00–15.00

(lunchen serveras 11.30–13.30), t o m 19/12.

Lör öppet i samband med aktiviteter, sön öppet före och efter gudstjänsen 15.00. Stängt t o m 12/1.

Plats: Turebergskyrkan

Öppen onsdag

Samtalsgrupp med fika. 11.30 Mässa med efterföljande sopplunch.

13.00 Stickcafé/Skaparhörna – delta genom att bara vara, handarbeta, måla akvarell eller på porslin/trä.

Tid: Onsdagar 9.30–15.00, t o m 10/12, vårterminen startar 14/1

Plats: Edsbergskyrkan

Make & Remake

Skapande verkstad där vi syr saker av nya och återanvända textilier. Det vi tillverkar säljs och intäkterna går till Svenska kyrkans internationella arbete i Rumänien. Kontakt: ingrid.wangel@svenskakyrkan.se, tfn 505 514 35.

Tid: Torsdagar 9.30–12.00 t o m 18/12, vårterminen startar 15/1
Plats: Kummelby kyrka

Stickcafé med eftertanke

Vill du lära dig att sticka?

Vill du vara med och sticka dopsockor? Vi handarbetar och trivs. Vi bjuder på kvällsfika och eftertanke. Vill du bara dela gemenskapen får du.
Tid: Tor 4/12 • 18.30–20.30, vårterminen startar 15/1
Plats: S:t Larsgården vid Sollentuna kyrka

Kyrkofullmäktige har beslutat att fr o m nästa år:
– bjuda medlemmar på lokalhyran i samband med dopkaffe och minnesstund vid begravningar
– sänka avgiften för konfaläger till 500 kr

KURSER OCH SAMTALSGRUPPER

Alpha – vårens kurs startar

En möjlighet att utforska meningen med livet. Läs mer och anmäl dig på hemsidan.
Kontakt: annika.wahlberg@svenskakyrkan.se, tfn 505 514 33.
Tid: Ons 14/1 • 18.30, 10 gånger
Plats: Kummelby kyrka

Samtalsgrupp om medkänsla

Tisdagar jämna veckor. Vi utgår bla. från Agneta Lagercrantz bok Självmedkänsla, hur du kan stoppa självkritik och förbättra relationen till dig själv och andra.
Kostnad: 150 kronor
Anmälan: Ingrid Malm Lindberg, tfn 505 514 77.
Tid: Tis 3/2 • 18.30, 17/2, 3/3, 17/3, 31/3, 14/4, 28/4 och 12/5
Plats: Edsbergskyrkan

Bortom sorgen väntar glädjen

En kurs om att bearbeta och gå vidare efter sorg och förlust. 6 gånger.
Kursstart 12/2 18.30
Anmälan: kummelby@svenskakyrkan.se, Annika Wahlberg, tfn 505 514 33.
Tid: Öppen introduktionskväll tor 5/2 • 18.30
Plats: Kummelby kyrka

Sorgegrupp

En samtalsgrupp för dig som mist någon som stod dig nära.
Kontakt: Anne Runesson, tfn 505 514 40, Petra Hellström, tfn 505 514 74.
Tid: Dagtid, start i slutet av februari
Plats: Kummelby kyrka

KONST OCH KULTUR

Julkubbeutställning

Traditionen med julkubbeutställning fortsätter även detta år.
Tid: Vardagar 9.00–15.00, Lördag–söndag i samband med gudstjänster, t o m 14/12.
Plats: Edsbergskyrkan

Konst i Kummelby

Färgen kommer med känslan. Mitra Traazad ställer ut tavlor på temat natur och känsla i akryl och olja.
Tid: 19/11–7/1
Veronica Martinez
Tid: 10/1–8/2
Sara Aho
Tid: 11/2–11/3
Plats: Kummelby kyrka

KÖRER

Må-bra-kör

Visste du att sång är en form av friskvård? Kom och sjung på lunchen, i en kör där alla är välkomna.
Tid: Tor 4/12 • 12.30, vårterminen startar 22/1.
Plats: Turebergskyrkan

Julkören för alla åldrar – öppen övning

Var med och sjung välkända julsånger i mässan 15.00. Anmäl dig till karin.runow@svenskakyrkan.se senast 15/12.
Tid: Sön 21/12, 4/1 • 13.30
Plats: Turebergskyrkan

BIBELUTDELNING

Bibelutdelning till 5-åringar

Alla barn som är födda 2010 är välkomna att hämta sin egen Barnens bibel.

Kummelby kyrka

söndag 25/1 • 10.00

Edsbergskyrkan

söndag 8/2 • 11.00

Sollentuna kyrka

söndag 8/2 • 11.00

Turebergskyrkan

söndag 1/2 • 15.00

EKUMENISKA BÖNEVECKAN

Ekumeniska böneveckan

Ekumenisk bönevecka firas i hela landet 18/1–25/1.

KATOLSK MÄSSA

Katolsk mässa

Firas söndagar i Silverdalskapellet
Tid: 11.00
Plats: Silverdalskapellet

Platser kvar!

- Multimedia, Kummelby kyrka, kostnadsfritt.
- Internationellt, Sollentuna kyrka, kostnadsfritt.
- Sommarläger
- Multisportläger i Åre, 15/6–28/6, 500 kr.
- Åkerögården i Roslagen, 27/7–9/8, 500 kr.

KONFIRMATION
2014–2015

En väg till Livsmod och tillit

Thomas Ericson, präst och terapeut, varför ska man gå kursen En väg till livsmod och tillit?

– Kanske för att man vill samtala om existentiella frågor, är nyfiken på en kristen tro som bejakar livet utan att förneka dess mörka sidor eller vill öva sig i praktisk andlighet. Kanske för att det kan ge möjlighet att upptäcka nya sidor hos sig själv och möta intressanta människor, som också är på väg genom livet.

Med vilka metoder jobbar ni under kursen?

– Det blir gott om möjligheter till samtal, men också miniföreläsningar och pedagogiska övningar. Vi använder Frälsarkransen – ett modernt radband – som ett pedagogiskt redskap för mötet mellan allmänmänsklig erfarenhet och kristen tro. Det blir lite lekfullt, men är på största allvar.

När börjar kursen och till vem ska man anmäla sig?

– Start torsdagen 29/1. Anmälan till ylva.broman@svenskakyrkan.se (senast 20/1), tfn 505 513 32.

Samtalsgrupp om medkänsla och självmedkänsla

En av de viktigaste grundpelarna i kristen tro är Jesu uppmaning att vi "skall älska vår nästa som oss själva". Det är inte alltid enkelt, men faktum är att inte heller den andra satsen – att älska sig själv – nödvändigtvis är det. När vi drabbas av motgångar så reagerar vi ofta med hård inre kritik. Detta aktiverar i sin tur vårt kamp-flykt system. Men om vi däremot utgår från självmedkänsla (self-compassion) så triggas istället våra system för samhörighet och tillit. Under åtta kvällar kommer vi samtala kring detta ämne. Kostnad: 150 kr.

Datum: 3/2 • 18.30 (mässa 18.00) och 17/2, 3/3, 17/3, 31/3, 14/4, 28/4 och 12/5
Plats: Edsbergskyrkan

GUDSTJÄNSTER

EDSBERGSKYRKAN

Veckomässa ons 11.30
t o m 17/12. Start 14/1

DECEMBER

Sön 7/12 • 11.00

Mässa
Ingrid Malm Lindberg
Edsbergs Kyrkokör

Tor 11/12 • 10.00

Småbarnsgudstjänst
Kjell Dellert

Sön 14/12 • 11.00

Gudstjänst
Kjell Dellert
Kören Sångglädje

Tis 16/12 • 18.00

Kvällsmässa
Per Setterhall
Anna Levin

Sön 21/12 • 11.00

Herrns Moder –
Mässa med musik
Stella Cantica
Jazzsaxofonisten Stefan
Isaksson, tenorsaxofon.
Per Setterhall

Julafton 24/12 • 10.00

Samling vid krubban
Julspel med Barnkören och
Sångkompaniet
Anna Levin

Julafton 24/12 • 23.30

Julnattsmässa
Per Setterhall
Lilla Kapellet och orgelelev
Sebastian Junling

Juldagen 25/12 • 7.00

Julotta
Kjell Dellert
Julottefrukost

JANUARI

Nyårsdagen 1/1 • 15.00

Mässa
Kjell Dellert

Sön 4/1 • 11.00

Gudstjänst
Anna Levin

Trettondedag jul

6/1 • 15.00

Mässa med
Trettondedagsmusik
Per Setterhall

Edsbergs kyrkokör
Birgitta Höök Seuffert, dir

Sön 11/1 • 11.00

Mässa
Ingrid Malm Lindberg

Sön 18/1 • 11.00

Gudstjänst
Kjell Dellert
Edsbergs kyrkokör

Tis 20/1 • 18.00

Kvällsmässa
Ingrid Malm Lindberg

Sön 25/1 • 11.00

Mässa, Per Setterhall

FEBRUARI

Sön 1/2 • 11.00

Mässa
Anna Levin
Edsbergs kyrkokör

Tis 3/2 • 18.00

Kvällsmässa
Per Setterhall
Sön 8/2 • 11.00
Gudstjänst för små
och stora
Kjell Dellert
Barnkören, bibelutdelning
till 5-åringar. Återlämning
av dophjärtan.

KUMMELBY KYRKA

Bön tis och fre 8.30
t o m 16/12. Start 9/1
Veckomässa ons 7.00
t o m 17/12. Start 7/1
Söndagsskola 3–13 år,
sön 10.00 t o m 21/12.
Start 11/1

DECEMBER

Sön 7/12 • 10.00

Mässa, Bo Wessel
Lovsångsgrupp
Bön efter massan

Sön 14/12 • 10.00

Mässa
William Grönroos
Minikören, Diskantkören,
Ceciliakören
Luciatåg

Sön 21/12 • 10.00

Mässa
Staffan Stadell
Lovsångsgrupp
Julafton 24/12 •
9.30 och 11.00

Samling vid krubban
William Grönroos

Julafton 24/12 • 17.00

Julbön Bo Wessel
Solist
Julafton 24/12 • 23.30

Julnattsmässa
Gita Andersson
Kyrkokören

Annandag jul 26/12 •

15.00
Julens sånger och psalmer.
Vi sjunger tillsammans
med Linn Wågberg. Gita
Andersson

Sön 28/12 • 10.00

Mässa
William Grönroos

Nyårsafton 31/12 • 17.00

Nyårsbön, Lasse Svensson
Solist

JANUARI

Sön 4/1 • 10.00

Mässa
Bo Wessel

Trettondedag jul

6/1 • 10.00

Mässa med finalpredikan
Gita Andersson
avtackas
Lasse Svensson

Kyrkokören

Sön 11/1 • 10.00

Mässa, Bo Wessel

Sön 18/1 • 10.00

Mässa, Anna Levin
Lovsångsgrupp

Sön 25/1 • 10.00

Mässa
William Grönroos
Minikören
Diskantkören
Bibelutdelning
till 5-åringar

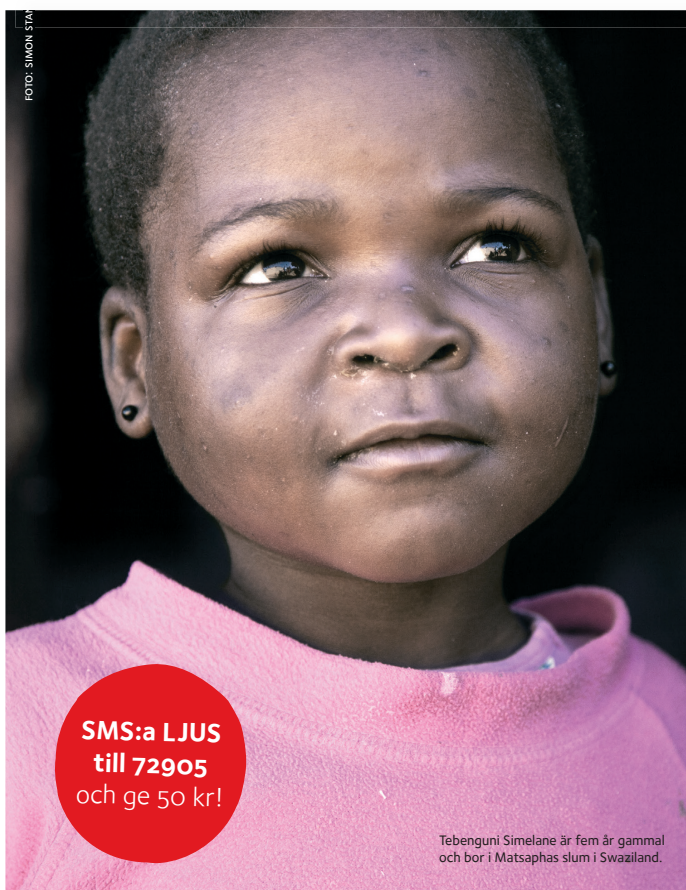
Sön 25/1 • 18.00

Lovsångsmässa
William Grönroos

FEBRUARI

Sön 1/2 • 10.00

Mottagningsmässa
Anders Lennse,
ny distriktschef
Lasse Svensson
Kyrkokören

**SMS:a LJUS
till 72905
och ge 50 kr!**

Tebenguni Simelane är fem år gammal
och bor i Matsaphas slum i Swaziland.

LÅT FLER FÅ FYLLA FEM

Varje år dör närmare 7 miljoner barn innan sin femte
födelsedag. Tebenguni från Swaziland har fått möjligheten
att fylla fem. Din gåva ger ännu fler barn en framtid.

SMS:a LJUS till 72905 och ge 50 kr!

Läs mer: svenskakyrkan.se/internationelltarbete

PG 90 01 22-3
BG 900-1223

90 SVENSK
INSAMLINGS
KOMMITT

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av
actalliance

Sön 1/2 • 18.00

Lovsångsmässa
Anders Lennse

Sön 8/2 • 10.00

Mässa, William Grönroos

Sön 8/2 • 18.00

Lovsångsmässa
William Grönroos
Lovsångsgrupp

SOLLENTUNA KYRKA

Veckomässa ons 18.30
t o m 17/12. Start 7/1
Morgonbön fredagar 8.30
t o m 19/12. Start 2/1
Söndagsskola 14/12

DECEMBER

Sön 7/12 • 11.00

Mässa
Maja Holmberg
Laurentii
Vokalsemble

Sön 14/12 • 11.00

Mässa
Jessica Holmgren

Sön 21/12 • 11.00

Mässa
Lisa Åslund
Julafton 24/12 • 9.30
Samling kring krubban
Lisa Åslund
Sollentuna kyrkas
barnkör

Julafton 24/12 • 11.00

Samling kring krubban
med dockspel
Lisa Åslund

Julafton 24/12 • 17.00

Julbön
Maja Holmberg
Julafton 24/12 • 23.30
Julnattsmässa
Jessica Holmgren
Juldagen 25/12 • 6.00
Julotta

Maja Holmberg
Juldagen 25/12 • 11.00
Juldagsmässa

Lisa Åslund
Annandag jul
26/12 • 11.00

Mässa
Jessica Holmgren
Sön 28/12 • 11.00
Mässa

Maja Holmberg
Sön 28/12 • 16.00
Rastplats med ro –
sinnesrogudstjänst
Jessica Holmgren
Fika från 15.30

Nyårsafton 31/12 • 17.00

Nyårsbön
Lisa Åslund

JANUARI

Sön 4/1 • 11.00

Mässa
Jessica Holmgren
Trettondedag jul
6/1 • 11.00

Mässa
Lisa Åslund
Sön 11/1 • 11.00
Mässa

Maja Holmberg
Sön 18/1 • 11.00

Mässa
Lisa Åslund
Sön 25/1 • 11.00
Mässa, Jessica Holmgren
Sön 25/1 • 16.00

Rastplats med ro –
sinnesrogudstjänst
Jessica Holmgren
Fika från 15.30

FEBRUARI

Sön 1/2 • 11.00

Mässa
Maja Holmberg
Sön 8/2 • 11.00
Familjegudstjänst
Lisa Åslund
Lillkören

TUREBERGSKYRKAN

Morgonbön tis–fre 8.30
t o m 19/12. Start 7/1
Lunchmässa tis 12.30
t o m 17/12. Start 13/1
Bibelméditation ons 12.30
t o m 18/12. Start 14/1
Tyst meditation fre 12.30
t o m 19/12. Start 16/1
Söndagsskola sön 15.00
t o m 14/12. Start 11/1

DECEMBER

Sön 7/12 • 15.00

Mässa
Fredrik Hamrén
Minigospel
Fre 12/12 • 20.00
Luciamässa
Maja Holmberg
Sollentuna
Ungdomsgospel och
Sollentuna gospel
under ledning av
Karin Runow

Sön 14/12 • 15.00

Mässa
Erik Olebark Ringheim

”Ty i dag har en Frälsare blivit född åt er i Davids stad,
och han är Messias, Herren.” Lukasevangeliet 2:11

Sön 21/12 • 15.00

Mässa
Robert Thysell
Julkören sjunger
välkända julsånger.
Julafton 24/12 • 11.00
Samling vid krubban
Robert Thysell
Minigospel och Junior-
gospel.

Julafton 24/12 • 23.30

Julnattsmässa
Fredrik Hamrén
Sollentuna Gospel och
Per Olsson.

Juldagen 25/12 • 15.00

Julsångsmässa
Lilijana Potisk Berg
Turebergs kyrkokör.

Sön 28/12 • 15.00

Mässa
Lilijana Potisk Berg
JANUARI
Sön 4/1 • 15.00
Mässa
Fredrik Hamrén
Julkören sjunger kända
julsånger

Sön 11/1 • 15.00

Mässa
Lilijana Potisk Berg

Sön 18/1 • 15.00

Mässa
Robert Thysell
Sön 25/1 • 15.00
Mässa
Erik Olebark Ringheim
Ons 28/1 • 19.30

Sändningsässa för nya
ungdomsledare

FEBRUARI

Sön 1/2 • 15.00

Mässa
Bibelutdelning
till 5-åringar.

Sön 8/2 • 15.00

Mässa

MISSIONSKYRKAN

DECEMBER

Sön 7/12 • 11.00

Gudstjänst med alla åldrar
Rut Casserfelt
Maria Sörensen m.fl.

Sön 14/12 • 11.00

Gudstjänst med nattvard
Arne Fritzson

Sön 21/12 • 11.00

Gudstjänst, julen sjungs in
Rut Casserfelt
Kören

Annandag jul 26/12 • 11.00

Annandagsgudstjänst
Arne Fritzson

JANUARI

Nyårsdagen 1/1 • 11.00

Nyårsdagsgudstjänst
med nattvard
Rut Casserfelt

Trettondedag jul
6/1 • 11.00

Trettondagsgudstjänst
Arne Fritzson

Sön 11/1 • 11.00

Gudstjänst
Rut Casserfelt

Sön 18/1 • 11.00

Ekumenisk gudstjänst i
Pingstkyrkan
Lasse Svensson,
kyrkoherde i Svenska
kyrkan Sollentuna

**Kyrkportens
pressläggningstid
är lång. Kolla gärna
eventuella ändring-
ar i gudstjänstsche-
mat på vår hemsida
www.svenskakyrkan.se/sollentuna.**

Sön 25/1 • 11.00

Gudstjänst
Arne Fritzson

FEBRUARI

Sön 1/2 • 11.00

Gudstjänst

ROTEBROKYRKAN

DECEMBER

Lör 6/12 • 18.00

Vi sjunger in julen med
Rotebrokyrkans kör m.fl.

Sön 7/12 • 11.00

Gudstjänst med nattvard
Stefan Andersson

Sön 14/12 • 16.00

Luciakonsert
Miditon och Scouter
Ledare:

Anita Kullen
Olov Andersson
Britt Donné

Sön 21/12 • 18.00

Körens julkonsert
Ledare: Anna Lindkvist

Juldagen 25/12 • 7.00

Julotta
Stefan Andersson och
Julottekören
Grötfrukost

Sön 28/12 • 10.00

Bönesamling

JANUARI

Nyårsdagen 1/1 • 18.00

Nyårsdagsgudstjänst
Lars Collmar
Anders Tegstam
Lars Lindén

Sön 4/1 • 10.00

Bönesamling

Sön 11/1 • 11.00

Gudstjänst med nattvard
Rajja Sjöström

Sön 18/1 • 11.00

Missionsgudstjänst
Eva-Maria Munk

Sön 25/1 • 18.00

Kvällssamling
Rakel Hjerpe
Margareta Ericson

FEBRUARI

Sön 1/2 • 11.00

Gudstjänst
Ingrid Underskog
Cantabile Nova

Lör 7/2 • 18.00

Konsert med
Siv Hellgren och
Agneta Westergren

Sön 8/2 • 11.00

Gudstjänst
Barbro Lundström

KYRKOHERDEN HAR ORDET

Samma berättelse – igen!

VISSA SAKER GÅR inte att ändra på. Jag minns när barnen var små. Godnattsaga. Så låg man där i sängen och läste, ibland var jag så trött att jag somnade medan jag läste... (hur det nu gick till)... men då kom den lilla barnhanden och knuffade till, Pappa, läs.

ENDEL SAGOR skulle läsas igen och igen och igen. Och inget fick ändras. Försökte jag nån gång "Här är Alfons Åberg, han är sex år..." så kom rättelsen direkt: "Nä, pappa, fem år". Från en som inte kunde läsa.

ATT BERÄTTA BERÄTTELSEN igen och igen, och inte ändra, det ger någon slags trygghet. Jag vet vad som händer (Det finns inga lejon i garderoben, vet Alfons).

ATT FÅ BERÄTTA när någon lyssnar är en av nycklarna i samtal och terapi. Att våga nämna också det svåra, och få berätta samma sak igen och igen... då händer något, det hemska och svåra bearbetas och går att leva med.

OCH GLÄDJEN. Att få berätta samma berättelse, igen och igen, handlar om glädje och igenkännandets glädje. Tänk på alla de som fött barn, eller köpt en ny bil – vilka kontraster – men vad de har att berätta. Ingående. Vi vet alla mått och detaljer, på barn och bil. Därför att det är

glädje. Och nästan ofattbart att ta in. Det fantastiska som hänt.

DET BLIR SAMMA berättelse i jul. Igen. Om barnet Jesus. Gud själv, som blir som vi, ett barn. Fantastiskt! Och samtidigt så svårt... ett barn i en krubba, ett stall, på flykt, jagade föräldrar... Vi måste få berätta, och vi måste lyssna.

KAN JAG SLUTA med att önska God jul? Jo visst, till dig som väntar en skön jul, till dig som har det svårt just nu, och förstås önska alla dessa som just nu är på flykt... en God jul.

JAG MÅSTE lyssna, se om nåt händer, med mig.

Lasse

Lasse Svensson
kyrkoherde

PS. Vilka enorma tillfällen vi har i jul, runt om i våra kyrkor, gudstjänster, musik, att få uppleva och höra berättelsen. Igen. Välkommen!

Lasse Svensson
kyrkoherde
lasse.svensson@svenskakyrkan.se

**"En del sagor
skulle läsas igen
och igen och
igen."**

**KYRK⁺
PORTEN**

Svenska kyrkan
SOLLENTUNA